

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 12 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00-TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy hodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00-FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00-FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00-YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi

Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich - yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00-PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pyedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00-PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00-SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00-SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar bo'yicha dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali
2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli
guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga
olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefonlar:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Turg'unov Sherzod Abduvositovich</i> FARG'ONA VILOYATI SANOAT KORXONALARINING MODDIY-TEXNIK HOLATI VA ULARNING SANOAT ISHCHILARINING MEHNAT MUHOFAZASIDAGI AHAMIYATI HAQIDA AYRIM FIKR MULOHAZALAR (Farg'ona viloyatida 1950-1970-yillarda chop etilgan vaqtli matbuot nashrlarida e'lon qilingan maqolalar tahlili asosida)	13-19
<i>Qalandarov Hamza Hamroqul o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING O'ZBEKISTONDA YURITGAN ATEISTIK SIYOSATI VA XUDOSIZLAR JAMIYATI FAOLIYATI	20-23
<i>Berdiyev Abduvali Abdug'aniyevich</i> XVIII-XIX ASRLARDA XIVA XONLIGINING ERON VA ROSSIYA BILAN SIYOSIY VA IJTIMOIIY ALOQALARI HAQIDA AYRIM MA'LUMOTLAR	24-32
<i>Соѳуѳ Паѳнов</i> КАМБАҒАЛЛИК ВА УНИ ҚИСҚАҚТИРИШ МУАММОЛАРИ	33-42
<i>Abdimov minov Oybek Bektemirovich</i> MARKAZIY OSIYO MINTAQASIGA ILMIY QARASHLAR VA KONSEPTUAL MASALALARNING AYRIM JIHATLARI	43-48
<i>Toshpulatov Nurbek Boboqul o'g'li</i> XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI BOZORLARI VA KARVONSAROYLARI TARIXI	49-53
<i>Temirova Munira</i> ESKI TERMIZ SIMOBKO'ZACHALARI HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR	54-58
<i>Sattorova Shahlo</i> SHAYBONIYLAR DAVRIDA JO'YBOR XO'JALARINING BUNYODKORLIK FAOLIYATI	59-63

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Yazdonova Saxiba Kurbanovna</i> KIBERMAKON: TA'LIM, TARBIYA VA IQTISODIY TA'SIR TENDENSIYALARI	64-72
<i>Таниев Аҳмаджон Баҳромович</i> ТУРИЗМ, ГЛОБАЛЛАШУВ ВА САВДО: УЛАРНИНГ АТРОФ-МУҲИТГА ТАЪСИРИ	73-82
<i>Ходжаниязов Элбек Сардорович</i> ХОРАЗМ ВИЛОЯТИДА ТУРИЗМ ТРАНСПОРТИ ХИЗМАТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ ТАҲЛИЛИ	83-93
<i>Raximov Baxromjon Ibroximovich, Ibrohimova Maqsuda Muhammadjon qizi</i> O'ZBEK SANOATINING INNOVATSION TARAQQIYOTI VA IQTISODIY O'SISHDAGI ROLI	94-99
<i>Ahmedov Adham Djalolovich</i> AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA FUQAROLARNING O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARI FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH	100-105
<i>Ablazov Nurillo Xusanboyevich</i> QURILISH KORXONALARI DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARINI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	106-112

<i>Абдурахманов Мухторали</i> ЎУДУДИЙ КЛАСТЕРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ БОСҚИЧЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	113-116
<i>Poshokulova Mohigul</i> BILIMLAR IQTISODIYOTINING ZAMONAVIY SHAKLLARI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIM TIZIMIDA	117-122
<i>Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li</i> INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI KORXONANING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH: YANGI IMKONIYATLAR VA TAHIDIDLAR	123-131
<i>Sayfutdinova Nigina Furkatovna</i> O'ZBEKISTONDA INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIY AHAMIYATLARI	132-135
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Shakarov Oybek Xudoyberdi o'g'li</i> O'ZBEK XALQI ETOSFERASIDA KORRUPTION MUNOSABATLAR PAYDO BO'lish SABABLARINING FALSAFIY TAHLILI	136-139
<i>Жўрамуродов Нодир Ғайбуллаевич</i> ЖАДИДЛАР ФАЛСАФАСИДА МИЛЛИЙ ҒОЯ, МИЛЛИЙ ЎЗЛИК ВА МИЛЛИЙ ҚАРАШЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШИ	140-144
<i>Sayidova Muhabbat G'afforovna</i> GLOBAL AXBOROTLASHUV TENDENSIYALARINING MILLIY VA MA'NAVIY QADRIYATLARGA TA'SIRI	145-149
<i>Kuraxmedov Azamat Erkinovich</i> SAMARQAND JADIDCHILARINING TURKISTON MA'RIFATPARVARLIK FALSAFASI RIVOJIDA TUTGAN O'RNI	150-153
<i>Umarova Feruza Rozibayevna</i> O'ZBEK XALQI MA'NAVIY MADANIYATI RIVOJLANISHINING ASOSIY XUSUSIYATLARI	154-156
<i>Samijonov Azizbek Ismoiljon o'g'li</i> KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING FALSAFIY-KONSEPTUAL TAHLILI	157-161
<i>Begbudieva Parvina Shoxruxovna</i> THE CONTRIBUTION OF MAHMUDHODJA BEHBUDI TO THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF EDUCATION SYSTEM OF TURKESTAN	162-166
<i>Aytbayev Mansurbek Yusupovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIY AQL-ZAKOVAT TO'G'RISIDA	167-173
<i>Muslimov Sherzod Akbarovich</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MA'NAVIY MEROSI: JAMIYAT, SIYOSAT VA SHE'RIYAT	174-178
<i>Jantayev Maqsud Ibragimovich</i> MUHAMMAD AL-XORAZMIY: MATEMATIKADAN FALSAFAGACHA BO'LGAN ILMIY IZLANISHLAR	179-184
<i>Norova Malika Fayzulloyevna</i> TASAVVUF TA'LIMOTI VA UNING SAYFIDDIN BOXARZIY DUNYOQARASHIGA TA'SIRI	185-191

<i>Gulova Anorgul Axtamovna</i> O'ZBEKISTONDA ALISHER NAVOIY ASARLARIGA BO'LGAN MUNOSABAT	192-196
<i>Absattorov Baxtiyor Mamarasulovich, Karimova Gulchehra Abdulkarimovna</i> BURCH VA MAS'ULIYAT TUSHUNCHALARINING TARIXIY-NAZARIY, AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TALQINI	197-205
<i>Berdikulov Chingiz Dusmuradovich</i> IJTIMOIY MULOQOT-SHAXS INTELLEKTUAL MADANIYATINING SHAKLLANISH OMILI	206-211
<i>Mamarasulov Baxriddin Shakasimovich</i> MILLIY-MA'NAVIY YUKSALISH – MAMLAKATIMIZ MA'NAVIY TARBIYA TIZIMINING YANGI STRATEGIYASI SIFATIDA	212-216
<i>Nurmatov Kamaridin Shamsiyevich</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA ADOLAT TUSHUNCHASINING O'RNI	217-221
<i>Bekpo'latov Ulug'bek Rahmatulla o'g'li</i> JAMIYAT TARAQQIYOTIDA SIMMETRIYA VA ASIMMETRIYA BIRLIGINI TA'MINLASHNING DIALEKTIK TAHLILI	222-228
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Бердиева Мукаррама Анваровна, Чернова Наталья Васильевна</i> СТРАТЕГИИ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОГО ПОДХОДА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ	229-234
<i>Жамаҳматов Каромиддин Айнилло ўғли</i> БУРҲОНИДДИН ТЕРМИЗИЙ АСАРЛАРИНИНГ САЛЖУҚИЙЛАР ДАВРИДА ЯРАТИЛГАН ТАСАВВУФИЙ МАНБАЛАРГА ТАЪСИРИ	235-243
<i>Temirova Aziza Muzaffarovna, Uralova Oysulov Poyan qizi</i> ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA “KO'K” SIFAT BELGISINING SEMANTIKA XUSUSIYATLARINING TADQIQI	244-247
<i>Mansurova Mohinur Akmal qizi</i> HAJVIY TAFAKKUR TABIATI – SATIRA VA YUMOR TUSHUNCHASI	248-252
<i>Яркулова Фотима Усмановна, Исломовна Марьям</i> ИМЕННОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ В ПОВЕСТЯХ И.С.ТУРГЕНОВА	253-257
<i>Murodova Muqadas Ikromovna</i> XX ASR INGLIZ VA O'ZBEK ADABIYOTIDA YARATILGAN SATIRIK ASARLAR TADQIQI	258-263
<i>Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna</i> O'ZBEK ADABIYOTIDA LATIFA JANRI TARAQQIYOTI VA TAHLILI	264-268
<i>Davronov Shexroz Abrorovich</i> OG'ZAKI TARJIMA VA UNDA KOMPRESSIYANING ROLI	269-273
<i>Begmatov Azizbek Tursunbayevich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI ONOMASTIK BIRLIKLAR TADQIQI	274-280
<i>Ibragimova Moxiraxon Anvarovna</i> NUTQIY AKTLAR TASNIFI	281-285
<i>Расулова Истода Абдулатифовна</i> К ПРОБЛЕМЕ ДЕФИНИЦИИ ЯЗЫКОВЫХ УНИВЕРСАЛИЙ: ИССЛЕДОВАНИЕ ИНВАРИАНТНЫХ СВОЙСТВ В КОНТЕКСТЕ ЯЗЫКОВОЙ ВАРИАТИВНОСТИ	286-293

<i>Obidova Go'zalxon Ma'rufjon qizi</i> O'ZBEK TILIDA OMAD VA OMADSIZLIKNI NOMLOVCHI LEKSIK VA FRAZEOLGIK BIRLIKLAR	294-299
<i>Furkatova Maxliyo To'liqin qizi</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI SHAXS-SON KATEGORIYASI	300-309
<i>Baxramov Xabibillo Sadikovich</i> INGLIZ TILIDA "POISON-ZAHAR" KONSEPTINING SEMANTIK XUSUSIYATLARI	310-315
<i>Тухтаев Сирожиддин Тошпўлатович</i> ПАРЕМИОЛОГИЯДА САХИЙЛИК КОНЦЕПТИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ	316-323
<i>Qiyomov Shohabbosxon Sharofiddin o'g'li</i> XATTOTLIK SAN'ATINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	324-327
<i>Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna</i> YOLG'IZLIK FENOMENINING PSIXOLOGIK, IJTIMOIIY VA EKZISTENSIAL ASPEKTLARI	328-331
<i>Qayumova Mohinur Murodullayevna</i> LEXICAL-SEMANTIC FEATURES OF THE CONCEPT «STEP» IN THE ENGLISH LANGUAGE	332-337
<i>Sayipova Dilafruz Rahimovna</i> O'ZBEK NASRI TARAQQIYOTIDA "BOBURNOMA"NING AHAMIYATI	338-342
<i>Diyarov Akmal To'liqin o'g'li</i> INGLIZ TILIDAGI BOG'DORCHILIK TERMINLARINING GENETIK-ETIMOLOGIK TAVSIFI	343-348
<i>Атаназарова Шохида Бахрамовна</i> РЕКЛАМАДА ИЛЛОКУЦИЯ ВА ПЕРЛОКУЦИЯНИНГ АМАЛГА ОШИШИДА БИЛБОРДЛАРНИ АҲАМИЯТИ (РЕКЛАМА БАННЕРЛАРИ МИСОЛИДА)	349-353
<i>Mamadqulova Kamila Abduxoliqovna</i> ANCIENT EGYPTIAN LITERATURE: THE OLD, MIDDLE AND NEW KINGDOMS	354-364
<i>Alimova Dilrabo</i> SHARQ ADABIYOTIDA QASIDANING TARIXIIY TAKOMILI	365-373
<i>Abduqaxxorova Nargiza Rustamovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI TOPISHMOQLARNING LINGVOKULTUROLOGIK TADQIQI	374-379
<i>Курбонова Нодира Розиковна, Пулатова Сабина Шарифовна</i> ЛИТЕРАТУРНИЙ АНАЛИЗ ТЕМЫ УТРАЧЕННОЙ РОДИНЫ В РОМАНЕ ВЛАДИМИРА НАБОКОВА «МАШЕНЬКА»	380-390
<i>Khamidov Tohirjon Olmos ogli</i> ANALYSIS OF TYPES OF ENGLISH PHRASAL VERBS ACCORDING TO THE STRUCTURE	391-396
<i>Umurzakova Kommuna Xursanovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY TARMOQLARIDA YOSHLAR NUTQIDAGI O'ZGARISHNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI	397-402
<i>Habibullayeva Shoirra Shukurillayevna</i> ONA TILI DARSIDA GAP BO'LAKLARI VA ULARNI TAHLIL QILISH METODIKASI	403-406

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Imomov Nurillo Fayzullayevich

TA'MINLOVCHI TO'LOV – MAJBURIYATLARNI TA'MINLASHNING

YANGI USULI SIFATIDA 407-414

Салаев Нодирбек Сапарбаевич

ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИДА ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЯ: МОҲИЯТИ,

ТУРЛАРИ ВА АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР 415-431

Ходжиев Юнус Мухитдинович

МУЛК ҲУҚУҚИ БЕКОР БЎЛИШИНING ШАХС ИХТИЁРИГА БОҒЛИҚ БЎЛМАГАН

АСОСЛАРИНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ 432-436

Сайдивалиева Хуршида

БОЛАЛАРНИ ОИЛАГА ТАРБИЯГА БЕРИШ ЮЗАСИДАН ВУЖУДГА КЕЛУВЧИ

МУНОСАБАТЛАРНИ КЕЛИШУВЛАР АСОСИДА ТАРТИБГА СОЛИШ

МАСАЛАЛАРИ 437-445

Muqimov Bobur

THE LEGAL NATURE OF E-COMMERCE IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 446-451

Raimova Nargiza Doroyevna, To'uchiyeva Bahora Otabekovna

PREVENTING FALSE AND MANIPULATIVE ADVERTISING IN SOCIAL NETWORKS 452-459

Чориева Хуршидабону Хуррам қизи

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ

ҲУҚУҚЛАРИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

ИСТИҚБОЛЛАРИ 460-468

Toshkanov Nurbek Bahriddinovich

UNDIRUVNI INTELLEKTUAL MULK OBYEKTLARIGA BO'LGAN HUQUQLARGA QARATISHNING

AYRIM FUQAROLIK-HUQUQIY MASALALARI 469-478

Kubaeva Ismigul Farxod qizi

CHALLENGES OF BLOCKCHAIN TO LAW AND STATE 479-484

Юсупов Ўктамбой Абсаматович

ДАВЛАТ ХАРИДЛАРИ СОҲАСИДАГИ КОРРУПЦИЯВИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИККА ҚАРШИ

КУРАШДА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ УСУЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

ИСТИҚБОЛЛАРИ 485-491

Баходирова Сабина Улугбек кизи

РОЛЬ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРИ КВАЛИФИКАЦИИ УМЫШЛЕННОГО ТЯЖКОГО ТЕЛЕСНОГО

ПОВРЕЖДЕНИЯ 492-503

Эгамбердиев Ферузбек Аскаржон угли

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНСТИТУТА ХОДАТАЙСТВ КАК СПОСОБ

ЗАЩИТЫ ПРАВ УЧАСТНИКОВ НА ДОСУДЕБНОМ ЭТАПЕ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА

РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 504-508

Ibrohimov Behzodbek Bahromjon o'g'li

O'ZBEKISTONDA MOLIVAVIY HUQUQIY MUNOSABATLAR ASOSI VA AHAMIYATI 509-520

To'uchiyeva Bahora Otabekovna, Raimova Nargiza Doroyevna

PREVENTING FALSE AND MANIPULATIVE ADVERTISING IN SOCIAL

NETWORKS 521-528

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Ibraximov Sanjar Urunbayevich

SPORT MASHG'ULOT JARAYONINI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY YO'LLARI
VA TAMOYILLARI 529-539

Urazkulova Anna Vitalyevna

OLIY TA'LIMDA RUS TILI FANINI O'QITISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING TOPSHIRIQLARINI
ILMIY-PEDAGOGIK AHAMIYATI 540-545

Қаршиева Дилбар Эшпулатовна

ПЕДАГОГИК КОМПЕТЕНЦИЯЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИДА МАЛАКАВИЙ
АМАЛИЁТНИНГ ЎРНИ 546-550

Ajiyeva Muxabbat Baxtibayevna

KIMYO FANI BO'YICHA MASHG'ULOTLARNI FANLARARO INTEGRATSIYA
ASOSIDA TASHKIL ETISH 551-555

Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna

O'QITUVCHILARNI KASBIY RIVOJLANTIRISHDA QIYOSIY TAHLIL: JARAYON
VA FAOLIYATLI YONDASHUV 556-564

Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna

SHIFTING THE FOCUS OF CORPUS LINGUISTICS FROM RESEARCH TO CLASSROOM
PRACTICE 565-570

Акрамова Умеда Салиевна

ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
ИКТ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С НЕРУССКИМ ЯЗЫКОВЫМ ФОНОМ 571-582

Abdusattarova Zaynab Abdujalil qizi

МАТЕМАТИКА FANINI LOYIHAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYASI ORQALI O'QITISH ASOSIDA
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA XXI ASR KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING
AHAMIYATI 583-590

Boboqulov Chori Urolovich

SHAXMAT O'YINI ORQALI BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA FIKRLASH QOBILIYATINI
RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI 591-595

To'xtayev Hasan Toshpo'latovich

ZAMONAVIY MAKTAB O'QUVCHILARINI MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYALASHDA KOGNITIV-
PSIXOLOGIK TO'SIQLARNING TA'SIRI 596-599

Yaqubov Fazliddin Muxitdinovich

JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUTAXASSISLARI KASBIY KOMPETENTLIGINI
RIVOJLANTIRISHNING MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 600-607

Rahimova Dilshoda Baxriddinovna, Turatosheva Sadoqat Raxmatullayevna

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISH
(SOTSIOLOGIK TAHLIL) 608-615

Мадаминова Наргизахон Жахонгир қизи

МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРГА МОСЛАШТИРИЛГАН ВИРТУАЛ
ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ 616-619

Qodirov Xasanboy Oribjonovich

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TEXNIKA OLIY TA'LIM SOHASI MUTAXASSISLARDA
KASBIY-IJODIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI 620-526

<i>Aliyeva Iroda Otabek qizi</i> MAKTABGACHA TA'LIMGA XORIY Tajribasini qo'llash bo'yicha mavjud ta'lim talablarining tasnifi yuzasidan tahlillar	627-631
<i>Ro'zimurodov Ilyos Azamat o'g'li</i> O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARINING CHOLG'USHUNOSLIKKA OID NAZARIYALARI: ABU NASR FOROBIYNING MUSIQIY TADQIQOTLARI	632-636
<i>Yaxshiboyeva Shahnoza Bahodir qizi</i> JAHON AXBOROT RESURSLARI ORQALI TALABALARNING TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI	637-642
<i>Салиев Улугбек, Салиева Нигора</i> ОБЩЕНИЕ МЕДИЦИНСКОГО РАБОТНИКА: РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ В ПРАКТИКЕ	643-648
<i>Маматкулова Угилжон Эшмирза кизи, Абдуллаева Дилбар Алимбаевна</i> МЕТОДИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИОННАЯ ПЛАТФОРМА ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА, ИЗУЧАЮЩИХ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК, И ПУТИ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ	649-655
<i>Муминова Офтобхон Каримовна</i> ИСТОРИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНЕ: ОТ АНТИЧНОСТИ ДО СОВРЕМЕННЫХ ТЕРМИНОВ	656-661
<i>Ахмедова Уктамхон</i> РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАНЯТИЙ РУССКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ	662-667
<i>Sattarova Markhabo Raxmonkulovna</i> TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH	668-672
<i>Nuriddinova Robiya Bekjonaliyevna</i> MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIKA MASHG'ULOTLARINING UZVIYLIGINI TA'MINLASH YO'NALISHLARI	673-678

Received: 30 November 2024

Accepted: 5 December 2024

Published: 15 December 2024

Article / Original Paper

MODERN FORMS OF KNOWLEDGE ECONOMY IN THE PRE-SCHOOL AND SCHOOL EDUCATION SYSTEM

Poshokulova Mohigul,

Karshi Institute of Engineering Economics

Department of "Business and Innovation Management",

Independent researcher

E-mail: mohigulposhokulova@gmail.com

Abstract. The article examines modern forms of the knowledge economy in preschool and school education and presents the forms and problems they present. It analyzes the ability to create and use new technologies in society by increasing the level of knowledge in society and the development of real education among stakeholders. Among the main opportunities discussed were preparation for the development of an experimental plan, its development, implementation of the experiment, research object three appropriate property grouping and empirical generalizations are included. The article examines the experience of foreign countries in terms of methodological approaches, systematizing them, highlighting the requirements of the knowledge economy and the aspects corresponding to national conditions. At the same time, a large-scale development in the economies of developing countries using the innovative education system analytics will be transferred. Disambiguation pages with short descriptions The data obtained when interpreting the results is preliminary assumptions disambiguation pages with short descriptions The article offers new opportunities for academic exchange and integration into global educational platforms for the development of the knowledge economy.

Keywords: experimentation, empirical generalization, global education, platform, integration, inclusiveness, capital growth, intellectual business optimization, online education, competent.

BILIMLAR IQTISODIYOTINING ZAMONAVIY SHAKLLARI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIM TIZIMIDA

Poshokulova Mohigul,

Qarshi muhandislik iqtisodiyoti instituti,

"Biznes va innovatsion menejment" kafedrası

mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya. Maqolada bilimlar iqtisodiyotining zamonaviy shakllarini maktabgacha va maktab ta'lim tizimida chiqadi va ular taqdim etayotgan shakllar va muammolarni taqdim etadi. U jamiyatdagi bilim darajasini oshirish va manfaatdor tomonlar o'rtasida real ta'limni rivojlantirish orqali jamiyatda yangi texnologiyalarni yaratish va foydalanish qobiliyatiga ega avlod yetishtirishni tahlil qiladi. Muhokama qilingan asosiy imkoniyatlar qatoriga eksperiment rejasini ishlab chiqishga tayyorgarlik ko'rish, uni ishlab chiqish, tajribani amalga oshirish, tadqiqot obyektiga mos xossalarni guruhlash va empirik umumlashmalar kiradi. Maqolada metodologik yondashuvlar bo'yicha xorij tajribasi o'rganiladi, ular tizimlashtirilib bilimlar iqtisodiyoti talabi va milliy sharoitga mos jabhalari alohida ajratib olinadi. Shu bilan birga innovatsion ta'lim tizimidan foydalanib kelayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti bo'yicha keng ko'lamli tahlillar o'tkaziladi. Shuningdek, muhim va muhim bo'lmagan xislatlar ajratilib, shu asosda muayyan tizim va turkumlarga ajratilgan. Natijalarni sharhlashda olingan ma'lumotlar dastlabki taxminlar, nazariy sxemalar va modellar, allaqachon ma'lum bo'lgan ilmiy faktlar bilan bog'lash kerak. Maqola akademik almashinuv va global ta'lim platformalariga integratsiya bilimlar iqtisodiyotini rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: eksperiment, empirik umumlashtirish, global ta'lim, platforma, integratsiya, inklyuzivlik, kapital o'sish, intellektual biznes, optimallashtirish, online ta'lim, kompetentlik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I12Y2024N16>

Kirish. Maktabgacha va maktab ta'lim tizimida bilimlar iqtisodiyoti mavjud va uning rivojlanishi zamonaviy ta'lim tizimi uchun muhim hisoblanadi. Bilimlar iqtisodiyoti iqtisodiy rivojlanishning asosiy manbai sifatida bilim, innovatsiyalar va texnologiyalardan foydalanishdir. Ta'lim tizimida bu yo'nalishda muhim rol o'ynaydi, chunki u jamiyatdagi bilim darajasini oshirish, yangi avlodga zarur ko'nikma va bilimlarni berish orqali bilimlar iqtisodiyotini qo'llab-quvvatlaydi.

Ushbu maqola Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali bilimlarni yanada keng tarqatish imkoniyati yaratiladi. Raqamli ta'lim platformalari, masofaviy darslar va elektron o'quv manbalari o'quvchilar va o'qituvchilarga ta'lim olish va o'qitishda yangi usullarni taqdim etadi. Xalq ta'limi tizimi orqali innovatsion fikrlash va ijodiy yondashuv kabi ko'nikmalar o'rgatiladi. Bu, o'z navbatida, jamiyatda yangi texnologiyalarni yaratish va foydalanish qobiliyatiga ega avlod yetishtirishga yordam beradi. Innovatsiyalar o'zining global muhiti bilan chuqur ajralib turadi va o'zining rivojlanish trayektoriyasida tushuniladi. Innovatsiyalar konteksti rivojlanayotgan mamlakatlar ko'pincha murakkab jarayon hisoblanadi[7, 7-bet].

Biroq, bugungi kunda iqtisodiyotning ko'plab sohalarida zamonaviy bilimlar va ko'nikmalarga talab ortib bormoqda. Ta'lim tizimida o'quv dasturlari orqali o'quvchilarni raqobatbardosh ko'nikmalarga tayyorlab, mehnat bozorida muvaffaqiyatga erishishlari uchun zamin yaratadi. Ilmiy-tadqiqot va rivojlanishga yo'naltirilgan ta'lim orqali o'quvchilar amaliy ko'nikmalarni egallaydi. Maktabgacha ta'limdan boshlab o'quvchilar turli loyiha va tadqiqot ishlariga jalb qilinsa, ular kelajakda bilimlar iqtisodiyotida faol qatnashadigan va innovatsiyalar yaratadigan yosh avlodga aylanadi. Bilimlar iqtisodiyoti jamiyatdagi har bir shaxsda iqtisodiy bilim va tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishni talab qiladi. Maktabgacha va maktab ta'limida iqtisodiy savodxonlik darslari, tadbirkorlik faoliyatiga oid mashg'ulotlar bu borada samarali yordam beradi.

Maqolada maktabgacha va maktab ta'lim tizimi orqali o'quvchilarga global bilim va resurslardan foydalanish imkoniyati yaratiladi. Onlayn ta'lim resurslari, xalqaro ta'lim platformalari va xorijiy dasturlarga kirish orqali o'quvchilar global bilim iqtisodiyotining bir qismi bo'lishlari mumkin.

Ushbu tahlillar orqali maqola ta'limni bilimlar iqtisodiyoti asosida rivojlantirish uchun davlat tomonidan islohotlar va qo'llab-quvvatlashlar amalga oshirilmoqda. Bu islohotlar, asosan, raqamli transformatsiya, o'quv jarayonlarini modernizatsiya qilish va ta'lim sifatini oshirishga yo'naltirilgan.

Umumiy qilib aytganda, maktabgacha va maktab ta'lim tizimi bilimlar iqtisodiyotini shakllantirish va rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. U o'quvchilarga nafaqat akademik bilim, balki zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyat qozonish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va qobiliyatlarni ham taqdim etadi. Samarali ta'lim yaratish, olish, tarqatish uchun yaxshi, bilimli va malakali aholi muhim ahamiyatga ega va tegishli bilimlardan omil unumdorligini va shuning uchun iqtisodiy o'sishni oshirishga intiladi[1, 9-bet].

Adabiyotlar sharhi va metodologiyasi. Bilimlar iqtisodiyoti omillari Birlashgan Millatlar Tashkiloti Taraqqiyot Dasturining 2012-yildan keyin Jahon banki bilimlar iqtisodiyoti indeksini almashtirgan Global bilim indeksi bilan o'lanadi. Bu ko'rsatkich har bir mamlakatga bilim iqtisodiyoti uchun "yordam beruvchi omillar" asosida baho beradi, masalan, ta'lim darajasi, texnik va kasbiy tayyorgarlik, innovatsiyalar va kommunikatsiya texnologiyalari. Oxirgi nashrga ko'ra, Shveysariya jami 71,5 % ball bilan bilimlar iqtisodiyoti bo'yicha birinchi o'rinda turadi. Keyingi ikki o'rinda har biri 70,0 ball to'plagan Shvetsiya va Qo'shma Shtatlar joylashgan¹.

Tahlil natija. Diagrammada ko'rsatilgan usullar ta'lim jarayonidagi turli ma'lumotlarni tahlil qilish va muammolarni hal qilishda keng ko'lamli yondashuvlarni taqdim etadi. Har bir usulning o'z afzalliklari va cheklovlari mavjud, shu bois ma'lumotning turiga va maqsadga qarab tegishli usul tanlanishi muhimdir. Bu yondashuvlar ta'lim jarayonida natijalarni yaxshilashga va ta'lim tizimining umumiy samaradorligini oshirishga yordam berdi. Bilimlar iqtisodiyotining ijtimoiy xarakterini yaxshi tushunish kerak, amalda esa buning tobora ortib borayotgan bir davrda davlat sektorlarining ko'p qismlarini cheksiz xususiylashtirishini ko'rish mumkin[5, 80-bet]

Ta'lim sohasidagi asosiy omillarni aniqlash, tahlil qilish va tizimni empirik modellashtirish tamoyillari ko'rsatilgan:

Ta'lim sohasidagi asosiy omillarni aniqlash, tahlil qilish va tizimni empirik modellashtirish tamoyillari ko'rsatilgan.

1. Chiziqli Regressiya [Linear Regression]

- Oddiy statistik metod bo'lib, o'zgaruvchilar orasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun ishlatiladi.

- Ta'lim sohasida bu usulni foydalanish orqali o'qituvchilarning malakasi va talabalarning natijalari o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanishi mumkin. Chiziqli regressiya ma'lumotlarning oddiy munosabatini aniqlashda yaxshi ishlaydi, ammo murakkab tizimlar uchun yetarli emas.

2. Katta Ma'lumotlar Tahlili [Big Data Analysis]

- Katta hajmdagi ma'lumotlar yordamida ta'limdagi muammolarni chuqurroq o'rganish imkoniyatini beradi.

- Masalan, o'quvchilar faoliyati haqidagi ma'lumotlar asosida ta'lim samaradorligini tahlil qilish mumkin.

Katta ma'lumotlar tahlili ta'lim jarayonidagi noaniqliklarni aniqlash va yaxshi qarorlar qabul qilish uchun samarali vosita.

3. Logistik Regressiya [Logistic Regression]

- Ikki yoki undan ko'p kategoriya orasidagi bog'liqlikni aniqlash uchun ishlatiladi.

- Ta'limda bitiruvchilarning ish topish ehtimolini prognoz qilishda qo'llanilishi mumkin.

Logistik regressiya natijalarni ehtimoliy baholash uchun mos keladi.

4. K-yaqin Qo'shni [K-Nearest Neighbors, KNN]

- Ma'lumotlar orasidagi o'xshashliklarni aniqlash uchun ishlatiladi.

- Masalan, o'quvchilarning o'quv uslubiga qarab mos dars dasturlarini tavsiya qilish uchun. Bu usul oddiy va intuitiv, ammo katta ma'lumotlar bazasida ishlashda sekin bo'lishi mumkin.

¹ "Knoema. "Global Knowledge Index""

5. Klasterli Ajratish [Clustering Analysis]

- O'xshash belgilar bo'yicha ma'lumotlarni guruhlarga ajratish uchun ishlatiladi.
- Ta'limda talabalar bilim darajasini guruhlarga ajratish orqali mos dars uslubini qo'llash mumkin. Bu usul ma'lumotlarni segmentatsiya qilishda samarali, lekin natijalar ma'nosini to'g'ri talqin qilishni talab qiladi.

6. Asosiy Komponentlar Tahlili [Principal Component Analysis, PCA]

- Ma'lumotlarning asosiy o'zgaruvchilarini aniqlash uchun ishlatiladi.
- Masalan, ta'lim sifatiga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni ajratish.

PCA murakkab ma'lumotlarni soddalashtirishda yordam beradi, ammo tushuntirish qiyin bo'lishi mumkin.

7. Tasodifiy O'rmon [Random Forest]

- Bir nechta qaror daraxtlaridan foydalangan holda prognoz qilish usuli.
- Ta'lim sifatini baholash yoki talabalar natijalarini prognoz qilishda ishlatilishi mumkin.

Ushbu usul kuchli prognoz qilish imkoniyatini beradi, ammo katta ma'lumotlar uchun resurs talab qilishi mumkin.

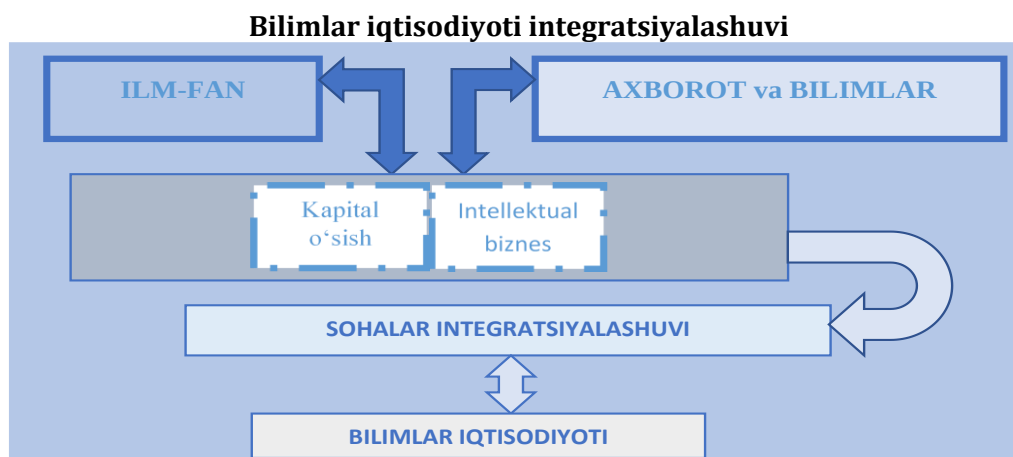
8. Neyron Tarmoqlar [Neural Networks]

- Murakkab va nolinear tizimlarni modellashtirishda qo'llaniladi.
- Ta'limda talabalar natijalarini prognoz qilish yoki moslashtirilgan ta'lim tizimlarini yaratishda ishlatiladi.

Neyron tarmoqlar murakkab tizimlarni tushuntirishda juda yaxshi, ammo mashinalarni o'rgatish ko'p vaqt va resurs talab qiladi. Empirik usullarning eng asosiy ko'rinishi — ilmiy dalil. Shundan kelib chiqqan holda har qanday ilmiy tadqiqot ilmiy dalillarni tuplash, sistemaga solish va umumlashtirishdan boshlanadi.

Olib borilgan tahlillarimizni umumlashtirgan holda ta'lim tizimini imitatsiya bosqichning yuqori pog'onasi, raqamli-axborotlashgan jamiyat sifatida qarab, uni ishlab chiqarish va ta'lim xizmatni ko'rsatish sohasida qo'llash, axborot va bilimlar iqtisodiyoti [ilm-fan, intellektual kapital] qo'shilishi oqibatida ta'lim vujudga kelgan. Bu raqamli-axborotlashgan jamiyat iqtisodiy o'sishni tezlashtirishga qaratilgan ilm-fan, ta'lim hamda innovatsiyalardan intensiv va samarali foydalanishga asoslanadi. Umuman, yuqoridagi fikr-mulohazalar, ya'ni, bilimlar iqtisodiyotining rivojlanishi, xususiyatlari va shart-sharoitlarini chizma shaklda quyidagicha ifodalash mumkin.

Quyidagi rasmdan shu narsa aniq bo'lmoqdaki, bilimlar iqtisodiyoti oldingi iqtisodiy tizimlardan tubdan farq qiladi. Uning rivojlanishi natijasida intellektual biznes jarayon, kapital o'sishi, turli sohalar integratsiyalashuvi va jahon iqtisodiyotida raqobatlashuv darajasi kuchayadi.



Empirik bilish nuqtai nazaridan ilmiy dalil [fakt] deganda:

a. borlikda kuzatiladigan holat, borlikning biron-bir ko‘rinishi yoki uni anglash; Keng ma’noda Ma’lumotlar ombori [MO] deganda real dunyoning konkret obyektlari haqidagi ma’lumotlar to‘plamini tushunish mumkin. Lekin ma’lumotlar xajmi oshib borishi bilan bu masalalarni hal etish murakkablashadi. Yuzaga kelgan muammo obyekt va ma’lumotlarni strukturalash, ya’ni tizimga solish yo‘li bilan hal qilinadi. Obyekt — bu mavjud va farqlanishi mumkin bo‘lgan narsadir. Obyektlarga tegishli bir qator ma’lumotlar borki, ularning to‘plami MO bo‘la oladi.

b. biron-bir hodisa, jarayon haqidagi chinligi isbotlangan bilim;

v. kuzatish va eksperiment jarayonida hosil qilingan empirik bilim nazarda tutiladi.

Muhokama. Oxirgi o‘n yillikda unumdorlikka asoslangan iqtisodiy o‘sish bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlar olib borildi va bunga iqtisodiy o‘sish omillar ta’siri degan keng tarqalgan fikr asosiy sababdir[6, 5-bet].

jamg‘arish kamayib borayotgan daromadga bog‘liq va shuning uchun barqaror emas. Bilimlar iqtisodiyotiga innovatsion iqtisodiyotning oliy toifasiga chiqqan bosqich sifatida qaraladi. Bu ta’rif tadqiqotchi uchun bilimlar iqtisodiyotiga tarixiy nuqtai nazardan yangi bosqich sifatida yondashishga asos bo‘ldi.

Bilimlar iqtisodiyoti shunday iqtisodiyotki, unda tovar va xizmatlarni ishlab chiqarishdan to iste’molchiga yetkazib bergungacha bo‘lgan barcha bosqichlarda ta’lim tizimi rivojlanishining asosiy resursi bo‘lgan intellektual kapital, o‘qituvchilarning ilmiy salohiyati, tizimning faqat o‘ziga tegishli fan-texnika yutuqlari va nou-xaulari hamda innovatsiyalar xizmat qiladi. Zeroki, har bir iroda o‘zining muqarrar “hamrohlari” sifatida ma’lum bir jasoratga ega va qabul qilingan qarorlar uchun javobgardir[3, 176-bet].

Bilimlar bilimlar iqtisodiyoti yangi texnologiyalarni olib kirishi mumkin bo‘lgan mutaxassislarga asoslangan zamonaviy iqtisodiy munosabatdir. Bunda lokal va global masalalar yechimida hamda ertangi kun texnologiyalarini iqtisodiyotga olib kirishda ta’lim tizimida yangi munosabatlar yuzaga keladi.

Bunda bilimlar iqtisodiyoti qachonki inson kapitalini sotish va sotib olish jarayonini aks ettirsa, u holda unga iqtisodiy munosabat biznes jarayon sifatida yondashish mumkinligidan kelib chiqadi. Inson kapitaliga investitsiyalar bilimlar iqtisodiyoti rivojlanishiga hissa qo‘shadi, bu o‘rinda esa, u munosabat shaklini olishi mumkin. Chunki, inson kapitalini oshirish, innovatsion iqtisodiyotni bir maromda saqlash uchun pul va mulk munosabatlariga kirishish lozim.

Xulosa. Xulosa qiladigan bo‘lsak, maktabgacha va maktab ta’lim tizimida bilimlar iqtisodiyotining zamonaviy shakllarini rivojlantirish uchun sifatli ta’limni ommalashtirish, innovatsiyalarni joriy etish va raqamlashtirish, o‘qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish, shuningdek, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash muhimdir. Ushbu chora-tadbirlar amalga oshirilsa, ta’lim tizimi mamlakatning intellektual kapitalini oshirishga va global iqtisodiy raqobatbardoshlikka erishishga yordam beradi. Zamonaviy mehnat bozori raqamli bilimga ega yangi shakldagi kadrlarni talab qiladi, kasbiy faoliyatda ulardan foydalanish qobiliyati va ko‘nikmalarini hosil qiladi[4, 9-bet].

Adabiyotlar/Литература/References:

1. The World Bank. "The Knowledge Economy, The Kam Methodology, and World Bank Operations".

2. “Лебедев С.А. Методология научного познания. М.: “Проспект”, 2015. – С. ”
3. “GovTrack. "H.R. 6933 (96th): Government Patent Policy Act of 1980.”
4. “L. A.John Education and the Digital Economy: Econometric Perspectives. 2018 P.320”
5. OECD PUBLICATIONS, 2, rue Andre-Paskal, 75 775 PARIS SEDEX 16 PRINTED IN FRANCE, 2014
6. “THE KNOWLEDGE ECONOMY, THE KAM METHODOLOGY AND WORLD BANK OPERATIONS” Derek H. C. Chen and Carl J. Dahlman, 2006
7. NATIONAL INNOVATION SYSTEMS OF THE SOUTH, INNOVATION AND ECONOMIC DEVELOPMENT POLICIES: A MULTIDIMENSIONAL APPROACH, Vanessa CASADELLA CRIISEA, Université Picardie Jules Verne Research Network on Innovation, Paris, France 2017

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali
2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli
guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.
Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:
100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com
Bog'lanish uchun telefonlar:
(99) 602-09-84 (telegram).